

Türk Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukuku | Mevzuat ve Uygulamadaki Gelişmeler 2023

14 Şubat 2024

Giriş

2023, Türk Fikri ve Sınai Mülkiyet Hukuku açısından hukukun dinamik doğası ile uyumlu şekilde oldukça hareketli bir yıl oldu. Moroğlu Arseven olarak, bu güncel gelişmelerin ele alınıp 12 makaleyi bir araya getirerek 2023 yılının değerlendirildiği. 2024'te sizinle en güncel gelişmeleri paylaşmaya devam edeceğiz.

I. Kullanmama Sebebiyle Markanın İptali TÜRKPATENT Uygulaması Nasıl Olacak?

2023 yılında en çok konuşulan ve fikri mülkiyet camiasının meraklandığı husus hiç şüphesiz, (kullanmama sebebiyle marka iptal süreçlerindeki) marka iptal yetkisinin 10 Ocak 2024 itibarıyla mahkemelerden Türk Patent ve Marka Kurumu'na ("TÜRKPATENT") geçecek olmasıydı. Tüm camia meraklandığı bu konuda 31 Aralık 2023 itibarıyla herhangi bir kılavuz dahi yayınlanmamış ve hatta hiçbir açıklama dahi yapılmamış olması sektörel tartışmalar ve ön yorumlar beraberinde getirmiştir.

Sınai Mülkiyet Kanunu ("SMK") uyarınca, SMK madde 26'da öngörüldüğü şekliyle; markanın tescil tarihinden itibaren beş yıl içinde haklı bir neden olmadan ciddi şekilde kullanılmaması veya bu kullanıma beş yıl kesintisiz ara verilmesi halinde, kullanılmayan markanın iptal edilmesi mümkündür. SMK öncesi dönemde, kullanmama sebebiyle markanın iptal edilmesi talebi ancak, yetkili mahkeme nezdinde dava açılmak sureti ile ileri sürülebilmektedir. Ancak SMK'ya göre kullanmama sebebiyle marka iptal yetkisi, hukuki menfaati olanların talebi üzerine, aslen TÜRKPATENT'e tanınmış olmakla birlikte, bu yetkinin Türk yargı sisteminde yıllardır sadece mahkemeler tarafından kullanılıyor olması dolayısıyla bir geçiş süreci de öngörülmüştür. Nitekim bu değişikliğin yürürlüğe girmesi hazırlıklarının tamamlanması amacıyla 7 yıl ertelenmiştir. SMK ile tanınan geçiş süreci 10 Ocak 2024 tarihi itibarıyla dolmasıyla beraber kullanmama sebebiyle marka iptal talepleri, TÜRKPATENT nezdinde görülmeye başlanması öngörülmüştür.

Bu uygulama Türk Sınai Mülkiyet Hukuku sisteminde bir ilk olacaktır ve haliyle pek çok soru işaretini de beraberinde getirmektedir. Üstelik 31 Aralık 2023 tarihi itibarıyla henüz uygulamaya dair bir yönetmelik ya da TÜRKPATENT tarafından bir kılavuz/ bilgilendirme yazısı yayınlanmadığı için, bahse konu soru işaretleri gündemdeki yerini de korumaktadır. Bu değişikliğin beraberinde getireceği en önemli hususların aştaki başlıklar altında toplanması mümkündür:

- a) Kullanmama sebebiyle marka iptal taleplerinin mahkeme nezdinde görülerek değerlendirilmesi ve karara bağlanması, bu talepleri adli yargının bir parçası yapmaktadır. Ancak ilgili talebin artık bir idari kurum olarak TÜRKPATENT tarafından değerlendirilerek karara bağlanabiliyor olması, sürecin idari bir ayağına da olmasının sebep olmaktadır. Bu durum ise izlenecek usul bakımından da yapılacak esasa yönelik değerlendirme bakımından da çok temek farklılıklar yaratmaktadır. Böyle ki;

- Mahkeme nezdinde görülen kullanmama sebepli iptal davalarında, markanın kullanımı tespiti, dosyada mahkeme tarafından atanan bilirkiçiler vasıtasıyla olmaktadır. Bu inceleme kapsamında, dosyanın hem marka hukuku yönünden hem de dava konusu markanın ilikili olduğu sektör yönünden olmak üzere, birden çok bilirkiçi tarafından, çok yönlü şekilde değerlendirilmesi söz konusudur. Hatta bu inceleme tarafların itirazları veya mahkemenin lüzum görmesi halinde, birden çok kere gerçekleştirilmektedir. Yeni dönemde, talebin TÜRKPATENT nezdinde görüldüğü süreçlerde bu incelemenin, hangi birim tarafından, nasıl bir usul dahilinde olacağı ise henüz açıklanmamıştır.
- Markanın kullanımı ispatına yönelik en temel ispat araçlarının genellikle faturalar, ürün etiketleri, tarih içeren kataloglar ve haliyle ticareti defterler olduğu kabul edilir. Bu belgelerin büyük bir çoğunluğunun, örneğin ticari defter ve kayıtlar, gümrük kayıtları gibi ticari sırat niteliğini haiz belgeler olduğu açıktır. Bu şartlarda söz konusu belgelerin mahkemeye sunumu sırasında dahi -marka sahiplerinin- gizlilik konusunda önlem almaya çalışması dikkate alınmalıdır, TÜRKPATENT nezdindeki sürecin nasıl ilerleyeceği ve belgelerin gizliliği bakımından ne tür önlemlerin alınacağı merakla beklenmektedir. Üstelik bağlantı olarak, değerlendirilmesi farklı alanlarda uzmanlık gerektiren belgelerin nasıl inceleneceği de belirsizdir. Zira bilindiği üzere ticari defterlerin incelenmesi ve dahi ilgili kayıtların delil niteliğini haiz olup olmadığına de değerlendirilmesi özel hukuki bilgi gerektirmektedir. TÜRKPATENT'in bu yönde -fikri mülkiyet hukuku haricinde- ek yetkinlik gerektiren konularda nasıl bir yol izleyeceği bilinmemektedir.
- Mahkeme tarafından verilen kararlara karşı üst derece (Bölge Adliye / Yargıtay) mahkemesine gidilmesi mümkün iken ve uygulama şu an SMK döneminde de devam ediyor iken, TÜRKPATENT'in inceleme dönemine geçildiğinde bir üst kurula başvuru imkânının olup olmayacağı henüz net değildir. Açık ki, marka itiraz dosyalarında dahi üst kurula başvuru imkânı varken, bu şekilde bir hak kaybına yol açacak incelemede üst kurula başvurma hakkı olması beklenmektedir. Bunun olmadığı durumda ise, doğrudan -kararın iptali talebi ile- Ankara Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi nezdinde dava açılması gündeme gelebilecektir.

b) Diğer yandan, kullanmama davaları, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nu ("HMK") uyarınca yazılı yargılama usulüne tabiidir. Bu usule göre taraflar temelde; dava, cevap, cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçesi olmak üzere iki kez dilekçe vermektedirler. 1. derece makam olarak, TÜRKPATENT'in HMK'ya tabii bir yargılama usulünü izleme yükümlülüğü olmayacak olması a) ile iken, benzeri bir inceleme usulü benimseyecek olması uygulama kolaylığı bakımından da beklenebilmektedir.

c) Mahkeme nezdinde görülen davalarda, eğer ki davalı -marka sahibi- belirtilen adreste değilse, Tebligat Kanunu uyarınca sair şekillerde tebligat yapılması mümkün olabilmektedir. Zira iptali talep edilen markaların en azından 5 yıldır tescilli olması gerektiği düşünüldüğünde, marka sahibinin TÜRKPATENT'te kayıtlı adresi her zaman o kişinin güncel adresi olmamaktadır. Bu durumda aynı uygulama TÜRKPATENT tarafından da yapılacaktır, henüz netleştirilmemiştir.

d) Bugün yargı yükünün çok fazla olduğu tartışılmazdır. Dolayısıyla, marka iptal gibi uygulamada hatırı sayılır yoğunluğu olan dosyaların inceleme görev ve yetkisinin mahkemelerden alınması yargı yükünü tabii ki bir oranda hafifletecektir. Ancak bugün TÜRKPATENT'in iş yükünün az olduğunu söylemek de çok mümkün değildir. Zira çok hızlı karara bağlanan itiraz dosyaların olmakla birlikte, bizzat TÜRKPATENT'in duyuruları arasında yer verildiği üzere; itiraz gibi incelemelerin 1-10 ay arasında karara bağlanması öngörülmektedir. Marka hakkına son verecek bir husustaki incelemenin daha detaylı yapılması gerektiği dikkate alınmalıdır, bu süreçlerin ne kadar zamanda karara bağlanacağı merak konusudur.

e) Değerli sistemin, hukuki menfaat sahipleri bakımından, kapsamlı dava süreçlerine kıyasla daha düşük maliyetleri de getirecek olması bir başka pozitif netice olacaktır.

Görüldüğü üzere bu de?i?iklik Türk S?nai Mülkiyet Hukuku gündeminde haf?zalara kaz?nacık bir reform niteli?indedir. Henüz herhangi bir ön k?lavuz yay?nlanmad???ndan ve hatta yay?nlanırsa dahi -uygulama olmad???ndan- uygulaman?n nas?l olaca??n? yorum yoluyla tahmin etmek de mümkün de?ildir. Her ne kadar sistemin k?ta Avrupas? sistemi ile benzer olmas? beklense de sistemin oturmas?n?n bir süre alaca?? ise ?üphesizdir. Hiç ?üphesiz, 2024 y?l?n?n ilk günleri fikri mülkiyet dünyas? taraf?ndan yak?ndan gözlemlenecektir.

II. Ye?il Aklama (Greenwashing) ile Mücadele Kapsam?nda Çevreye ?li?kin Beyanlar ?çeren Reklamlar Hakk?nda K?lavuz Yay?nlanm???t?

?klim krizleri ile daha da ön plana ç?kan çevreye duyarlı?k ve sürdürülebilirli?in gündemi çokça etkiledi?i 2023 y?l?nda, "ye?il aklama" [greenwashing] çok tart???lan konulardan biri olmu?tur.

Çevre dostu firma/ürün olmak, tüketici kitlesi aracılı???yla bu konudaki fark?ndal??? yüksek tutmaya hizmet etmesinin yan? s?ra firman?n global trendleri yakalamas?n?n bir yolu olarak da görülmektedir. Bu e?ilim "ye?il aklama" olarak adlandırılmaktadır. Ye?il aklama, firmaların kendilerini ve ürünlerini olduklarından daha sürdürülebilir veya çevre dostu göstermeleri sebebiyle haks?z avantaj sa?lamaları? durumunu gündeme getirmektedir.

Bu duruma yönelik olarak, Çevreye ?li?kin Beyanlar ?çeren Reklamlar Hakk?nda K?lavuz ("K?lavuz") Reklam Kurulu'nun 2022/2 numaralı ilke karar? olarak kabul etmi?tir. Bu K?lavuz, ticari reklam ve uygulamalarda yer verilen çevresel beyan ve görsellerin ilgili mevzuata uyumlu olmaları? konusunda reklamcıl?k ile ilgili tüm ki?i, kurum ve kuruluşlara yol göstermek amacıyla ç?karılm???t?r ve tüketicilere yönelik çevreye ili?kin beyan, ibare ve görsellerin yer ald??? her türlü ticari reklam ile haks?z ticari uygulamalara ili?kin düzenlemeler içermektedir.

K?lavuz'da çevresel beyan ticari reklam veya ticari uygulama kapsam?nda bir mal veya hizmetin bile?en, üretimi, piyasaya arz süreci, kullanımı veya bertaraf edilme süreci ile ilgili olarak çevresel fayda sa?lad???na ya da çevreye olumsuz bir etkisi bulunmad???na ili?kin ibare veya görsel olarak tanımlanm???t?r. K?lavuz'daki ilkeler ve yer verilen örnekler reklam mevzuat?nda kullanılan temel kavramlar ile paralel olarak düzenlenmi?tir. Oldukça detaylı bir ?ekilde düzenlemelere sahip olan K?lavuz, çevresel beyanlardan reklam verenleri, reklam ajansları? ve mecra kuruluşları?n? ayrı ayrı sorumlu kılmaktadır.

K?lavuz'da düzenlenen ilkelere paralel ilkelerin 22.03.2023 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin Çevresel ?ddiaların Do?rulanması?na ve ?letimine ?li?kin Direktif Tasarısı'nda da (Ye?il Beyanlar Direktifi) [Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Substantiation and Communication of Explicit Environmental Claims (Green Claims Directive)] yer almakta oldu?unun altı çizilmelidir. Tasarı'da tüketicilerin daha çevreci ve daha döngüsel bir ekonomiye katkı sa?lama iste?inin söz konusu oldu?u, fakat bu sürece aktif ve etkin katılımları?n, çevresel beyanların güvenilirli?ine ili?kin çekinceler ve ürünlerin sürdürülebilirli?ine ili?kin yanıtlı?c? reklam uygulamaları?n artması? ile engellemekte oldu?u belirtilmi?tir. Tasarı iki temel ba?lık hakkında düzenlemeler getirmektedir, bunlardan ilki belirsiz ya da yeterince do?rulanmamış beyanlara dayanan ye?il aklamaların önlenmesi, di?eri ise çevreye uyumlulu?u gösteren etiketlerin güvenilir ve ?effaf kullanımı?n sa?lanmasıdır.

Reklam Kurulu'nun K?lavuz'u ilke karar? olarak kabulünden sonra verdi?i kararlardan çevresel beyanların de?erlendirildi?i karar örnekleri ?u ?ekildedir:

- Kurul'un 14.02.2023 tarihli ve 330 sayılı toplantısında "Yassı Paket: Çevreye duyarlı bir fikir" tanıtımları?na ili?kin 2022/6001 numaralı dosyada, sunulan bilgi ve belgeler incelenerek ürünlerin yassı paketlenmesinin ürünlerin taşıması? ile ilgili esnasında daha az taşıt kullanılması? sonucunu do?urdu?u böylece yakıt kullanımı?n ve karbon emisyonunun azaldı?ı de?erlendirilmi? olup incelemeye konu tanıtımlar Kanun'a ve Yönetmelik'e aykırı? bulunmam???t?r.
- Kurul'un 10.01.2023 tarihli ve 329 sayılı toplantısında, 2022/4415 dosya numarası ile incelenen dosyası? altında, Kurul, tanıtımlarda yer alan "Do?ada Çözünebilir ?çerikler", "%25 geri

dönüştürülmü? plastikten üretilmi?tir. (...) %25 geri dönüştürülmü? plastikten üretilen ?i?elerimiz ile, ortalama 70 ton saf plastik üretiminin önüne geçmeyi hedefliyoruz.", "%100 Geri dönüştürülebilir ambalaj" tan?t?mlar?n?n ispat?na yönelik olarak sunulan bilgi, belge ve test sonuçlar?n? de?erlendirerek itiraz? kabul etmi?tir. "Do?aya Daha Duyarlı?" ?eklinde kar??la?t?rma niteli?indeki çevresel beyan aç?s?ndan ise itiraz?n reddine karar verilmi?tir. ?tiraza konu ilk kararda, tan?t?mlarda yer verilen ifadeler "çevreye ili?kin beyan" olarak nitelendirilmi?tir ve kar??la?t?rma niteli?indeki beyan aç?s?ndan ürünlerin ayn? markay? ta??yan önceki ürünlerle mi yoksa rakiplerinin ürünleriyle mi kar??la?t?rd???n?n aç?k olmad??? ve sunulacak ispat?n *deterjanlar?n ya?am döngüsünün tümü veya bir bölümü boyunca genel çevresel etkisini kar??la?t?rma? olarak ispatlar nitelikte olmas?* gerekti?i i?aret edilmi?tir. ?tiraza konu kararda tan?t?mlar?n Yönetmelik'in 7., 9. ve 17. maddelerine de ayk?r? oldu?una karar verilmi?tir.

Yukar?da belirtilen bilgiler ?????nda, "ye?il aklama" konusunun hukuk dünyas?nda da kendine bir yer edindi?i aç?kt?r. Dünya toplumlar? her geçen gün çevreye duyarlılık ve sürdürülebilirlik gibi konularda daha da hassasla?maktadır. Bu durum elbette ki tüketici ve/veya mü?terinin kendisi gibi çevreye duyarlı ?irketlere yatkınlı??n?n artmas?na neden olmakta ve hatta tüketici ve/veya mü?terinin tercihlerini oldukça etkilemektedir. Bu durumun bir tercih nedeni olmas?n?n fark edilmesiyle birlikte ye?il aklama ?irketler taraf?ndan düzenli ve devamlı olarak kullanılmaya ba?lamas? sonucu do?mu?, bu durum da hukuki birtak?m düzenlemelerin getirilmesini mecbur kılmı?t?r. Tam da bu sebeple "ye?il aklama" düzenlemelerine 2023 y?l?nda önem verilmi? olup bu konu gün geçtikçe hukuk dünyas?nda daha çok yer almaktadır.

III. Tasar?ma ?ili?kin Yenilik ?ncelemesinin Karar ?ptali Davalar?nda Yans?malar?

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2023 y?l?nda tasar?mlarda yenilik incelemesine ili?kin iki karar vermi?, ayn? do?rultudaki kararlarda yap?lacak yenilik de?erlendirmesinin Türk Patent ve Marka Kurumu ("TÜRKPATENT") karar iptal davalar?nda dahi dosyadaki bilgi ve belgelerle s?nırlı kal?nmadan mutlak ?ekilde re'sen yap?lmas? gerekti?ini belirtmi?tir. 2013 y?l?nda karar iptal davalar?n?n idari incelemeden ibaret olmas? nedeniyle tasar?mda yenilik incelemesinin de dosyadaki bilgi ve belgelerle s?nırlı olmas? gerekti?i yönünde karar olu?turan Genel Kurul'un 10 y?l sonra verdi?i kararlar tamamen aksi yönde olmas? nedeniyle büyük önem ta??maktadır.

HGK Karar?na Konu ?htilafa ?ili?kin Hukuki Süreç

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2021/943 E. ve 2023/288 K. sayılı ve 29.03.2023 tarihli karar?na ili?kin davada, davac?n?n tasar?m ba?vurusuna önceki tarihli bir tasar?m sahibi taraf?ndan tasar?m?n yeni ve ay?rt edici olmadı??? gerekçesiyle itiraz edilmi?tir. TÜRKPATENT taraf?ndan itiraz?n kabul edilmesi nedeniyle davac? ba?vuru sahibi TÜRKPATENT karar?n?n iptalini talep etmi?tir. Dosya kapsam?nda yap?lan bilirki?i incelemesinde, itiraz dosyas?nda mevcut bilgi ve belgeler kapsam?nda tasar?m ba?vurusunun yeni ve ay?rt edici kabul edilebilece?i tespit edilmi?tir. Ancak mutlak yenili?e ili?kin bilirki?inin kendisi taraf?ndan yap?lan ara?t?rmada ise ba?vurunun daha önce kamuya sunuldu?u ve yeni olmadı??? belirlenmi?tir.

Ankara 1. Fikri ve S?nai Haklar Hukuk Mahkemesi, dava konusunun TÜRKPATENT karar iptal davas? olmas? nedeniyle yap?lacak incelemenin yerindelik denetimiyle s?nırlı oldu?u ve itiraz a?amas?nda sunulan delillere göre inceleme yap?larak karar verilmesi gerekti?ini tespit etmi?tir. Bu do?rultuda, mutlak yenilik kriterine ili?kin sunulan deliller haricinde re'sen delil ara?t?rmas? yap?lamayaca?? gerekçesiyle davan?n kabulüne karar verilmi?tir.

Davalı TÜRKPATENT taraf?ndan temyiz yoluna ba?vurulmas? üzerine, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, KHK ile mutlak yenilik ko?ulunun kabul edildi?i bu kapsamda dosyada mübrez delillerle s?nırlı kal?nmadan re'sen inceleme yap?lmas? gerekti?ine ve ilk derece mahkemesi karar?n?n bozulmas?na karar vermi?tir. İlk derece mahkemesinin karar?nda direnmesi üzerine ise, dava Yargıtay Hukuk Genel Kurulu taraf?ndan incelenmi?tir.

Ayn? ay içinde Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun verdi?i 2021/975 E. ve 2023/143 K. sayılı ve 01.03.2023 tarihli karardaki davaya konu süreç de benzer ?ekilde ilerlemi?, ancak bilirki?i taraf?ndan yenili?e dair hiçbir inceleme yap?lmadı???ndan Yargıtay 11. Hukuk Dairesi taraf?ndan verilen kararda mutlak yenili?e ili?kin bilirki?i incelemesi

yap?lmadan karar verilmesi nedeniyle verilen bozma karar?na kar?? ilk derece mahkemesi direnmi?tir.

Yarg?tay Hukuk Genel Kurulu söz konusu kararlar kapsam?nda, direnme kararlar?n?n bozulmas?na karar vererek hem KHK döneminde tasar?m?n tesciline itiraz üzerine hem de 6769 say?l? S?nai Mülkiyet Kanunu ("SMK") döneminde ba?vuru s?ras?nda TÜRKPATENT'in yapmas? gereken yenilik incelemesinin mutlak yenilik incelemesi oldu?unun ve TÜRKPATENT'in itiraz sahibi taraf?ndan sunulan belgelerle s?n?rl? olmad???n?n alt?n? çizmi?tir. Nitekim tasar?m?n yenili?i kamu düzenine ili?kindir.

Öte yandan ay?rt edicilik unsuru kamu düzenine etki etmedi?inden re'sen inceleme yap?lmas?n?n gerekmedi?i belirtilmi?tir. Yenilik ve ay?rt edicilik unsurunun incelemesi genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesle?inin gerektirdi?i hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olmayaca??ndan bu incelemenin bilirki?i marifetiyle yap?lmas? gereklili?ine de kararlarda yer verilmi?tir.

De?erlendirmeler

SMK kapsam?nda 554 say?l? Kanun Hükmünde Kararname'yle ("KHK") ayn? do?rultuda tasar?mlar?n tescili için yeni ve ay?rt edici olmas? gerekmektedir.

Yenilik, tasar?m?n varsa rüçhan tarihi, yoksa ba?vuru tarihinden önce dünyanın?n herhangi bir yerinde kamuya sunulmam?? olmas?d?r. Tasar?mlar sadece küçük ayr?nt?larda farklılık gösteriyorsa ayn? kabul edilir. KHK döneminde, tasar?mlar?n yenili?ine ili?kin bir inceleme yap?lmaks?z?n ?ekli inceleme sonras?nda tescil karar? verilmekteyken, SMK m. 64/6 uyar?nca yenilik incelemesinin TÜRKPATENT taraf?ndan re'sen yap?lmas? gerekti?i aç?kça düzenlenmi?tir.

Ay?rt edicilik ise bir tasar?m?n bilgilenmi? kullan?c? üzerinde b?rakt??? genel izlenimin ba?vuru veya rüçhan tarihinden önce kamuya sunulmu? herhangi bir tasar?m?n ayn? kullan?c? üzerinde yaratt??? genel izlenimden farklı olmas?d?r. Ay?rt edicili?e ili?kin inceleme yap?lmas? için mutlaka ba?vuruya itiraz edilmesi ya da tescil edildikten sonra hükümsüzlük davas? aç?lmas? gerekmektedir.

2023 y?l?nda TÜRKPATENT taraf?ndan güncellenen Tasar?m ?nceleme K?lavuzu'nda, uzmanlar taraf?ndan yap?lan mutlak yenilik incelemesinin a?a??daki belirtilen kaynaklar üzerinde, anahtar kelime ve tasar?m görseli kullan?larak yap?ld??? belirtilmi?tir:

- o Tasar?m veri tabanlar? (TÜRKPATENT, EUIPO, WIPO vs.)
- o ?nternet arama motorlar? (Google, Yandex, Yahoo vs.)
- o Sosyal medya hesaplar? (Facebook, Instagram, Pinterest, Youtube, Twitter vs.)
- o Tasar?mla ilgili kütüphaneler (Shutterstock, Behance vs.)
- o E-ticaret platformlar?,
- o A?lar, haberler, bloglar,
- o Ba?vuru sahibine ait internet siteleri.

Yap?lacak ara?t?rman?n dünya çap?nda ve mutlak olarak yap?ld??? dü?ünüldü?ünde ne derece kapsamlı oldu?u aç?kt?r. Söz konusu kaynaklar yalnızca internet üzerinde yap?lan kamuya sunumlar? ortaya ç?karabilmekle birlikte, uzmanlar?n da tam olarak gerekli teknik altyap?ya sahip olmalar? mümkün görünmemektedir. Örne?in, anahtar kelime kullan?larak yap?lan ara?t?rmalar?n yalnızca Türkçe olmasa da birkaç dille s?n?rlı oldu?u kesindir. Bu nedenle yeni olmamas?na rağmen tasar?mlar tescil edilebilmekte ve TÜRKPATENT nezdinde karara itirazlar söz konusu olabilmektedir.

SMK öncesi KHK döneminde de yerle?ik Yarg?tay içtihatlar? kapsam?nda tasar?mlara ili?kin yap?lacak incelemenin mutlak yenilik incelemesi oldu?u ve bu kapsamda hem itiraz üzerine TÜRKPATENT taraf?ndan hem de hükümsüzlük davalar?nda mahkemeler taraf?ndan genel bir ara?t?rma yap?lmas? gerekti?i kabul görüyordu. Ancak karar iptal

davalar? kapsamda aslen mahkemenin yetkisinin yerindelik denetimiyle s?n?rl? olmas? nedeniyle bu davalarda incelemenin ne ?ekilde y?r?t?lmesi gerekti?i tart??ma konusu olabilecektir.

Nitekim Yarg?tay Hukuk Genel Kurulu'nun 2013/97 E. - 2013/1580 K. say?l? ve 15.11.2013 tarihli karar?nda, T?RKPATENT taraf?ndan verilen karar?n, dosyada m?brez gerek?e ve belgeler ?er?evesinde verildi?i, denetimin karar?n hukuka uygunlu?unun denetimiyle s?n?rl? oldu?u belirtilmi?tir. Genel Kurul, d?nyan?n herhangi bir yerinde kamuya sunulmu? tasar?mlar?n re'sen ara?t?r?larak inceleme yap?lmas?n?n karar iptal davas?nda beklenmesinin uygun olmayaca??na karar vermi?tir.

Ancak Yarg?tay Hukuk Genel Kurulu 2023 y?l?nda verilen kararlarda, 2013 y?l?nda verdi?i karardan d?nerek, yenilik kriterinin direkt kamu d?zeni alan?nda etki do?urdu?unu, bu nedenle de her a?amada hem T?RKPATENT hem de mahkemeler taraf?ndan re'sen ve dosyadaki bilgi ve belgelerle s?n?rl? kalmadan yap?lmas? gerekti?ini belirtmi?tir. Yap?lacak ara?t?rma ise kararlarda da belirtildi?i ?zere mutlaka bilirki?i marifetiyle yap?lacakt?r.

Yarg?tay Hukuk Genel Kurulu'nun ?nceki hatal? yakla??m?ndan d?nerek verdi?i kararlar sayesinde ilk derece mahkemelerinin eksik inceleme yapmas?n?n da ?n?ne ge?ilmi? olup bilirki?ilerin a?k?a mutlak yenilik incelemesi yapmakla g?revlendirilmesi beklenmektedir.

VI. Fikir ve Sanat Eserlerin Kanunu'ndan Do?an Su?lar?n Soru?turma Evresinde Kast Unsuru De?erlendirmesi Kapsam?nda S?zle?mesel Y?k?ml?l?klerinin Etkisi

?stanbul Cumhuriyet Ba?savc?l??? taraf?ndan 2023 y?l?nda y?r?t?len bir soru?turma kapsam?nda, eser sahibi m?tekiller eserlerinin icrac? sanat? taraf?ndan seslendirildi?i video klibin bir b?l?m?n?n ba?ka bir ?irketin Youtube kanal?nda payla??lmas? ?zerine ?irket aleyhine 5846 say?l? Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nu ("FSEK") kapsam?nda maddi ve manevi haklar?n?n ihlaline dayal? ?ikâyetle bulunmu?tur. Savc?l?k taraf?ndan verilen kararda, ?irketin tan?t?m projelerini y?r?ten medya ?irketiyle yapt??? s?zle?me i?eri?i ve taraflar aras?nda g?r?lmekte olan hukuk davas?nda tanzim edilen bilirki?i raporunda ?irketin kusurunun bulunmad???n?n tespit edilmesi nedeniyle kast unsurunun olu?mad??? belirtilmi? ve kovu?turmaya yer olmad???na dair karar verilmi?tir.

S?z konusu karar, tan?t?m hizmetleri s?zle?melerinde yer alan sorumluluk maddelerinin FSEK kapsam?nda d?zenlenen mali ve manevi haklara kar?? tecav?z su?unun manevi unsuru olan kast kavram?n?n de?erlendirmesine etki etmesi nedeniyle ?nem ta??maktad?r.

Karara Konu ?htilafa ?li?kin Hukuki S?re?

Davaya konu uyu?mazl?kta, d?nya ?ap?nda faaliyet g?steren bir ?irket "anahtar teslim i?" anlay???yla her t?rl? pazarlama, reklam ve tan?t?m faaliyetlerine ili?kin konularda medya planlama ?irketleri ile ?al??maktad?r. Uyu?mazl?k kapsam?nda medya planlama ?irketi, tan?t?m? yap?lan ?irket nam?na bir ses sanat?s? ile tan?t?m hizmetleri s?zle?mesi akdetmi?tir.

S?zle?me kapsam?nda, sanat?n?n bir ?ark?s?na ili?kin video klibinde ?irkete ait ?r?nlerin kullan?lmas? konusunda mutab?k kal?nm??t?r. ?crac? sanat? taraf?ndan, belirlenen ili?kiyi kurmak i?in m?zik eseri ?zerinde her t?rl? hak ve yetkiye sahip olundu?u, gerekli izinlerin al?nd???, kullan?ma a?lan videolar?n ???nc? bir ki?inin fikri haklar?n? ihlal etmedi?i taahh?t edilmi?tir.

?crac? sanat?, ?irketin halihaz?rda mevcut takip?i kitlesinin ilgisini kendi klibine ?ekmek amac?yla, klipten g?r?nt?ler i?eren bir videonun haz?rlanarak ?irketin Youtube hesab?nda payla??lmas?n? talep etmi?tir.

Payla??m?n ger?ekle?tirilmesinin ard?ndan, s?z konusu m?zik eserinin bestecisi ve s?z yazar? ?irkete kar?? hem FSEK kapsam?nda ?ikayet?i olunmu? hem de fikri haklara kar?? tecav?z gerek?esiyle tazminat davas? a?m??t?r.

Tazminat davas?nda yap?lan bilirki?i incelemesi sonucunda, icrac? sanat? taraf?ndan fikri haklar? elinde bulundurdu?una y?nelik s?zle?me h?km?n?n yer ald??? ve uygulama kapsam?nda telif haklar?n?n devrinin takibinin

herhangi bir sicile kay?t zorunlulu?u bulunmad??? ele al?narak ?irketin mali ve manevi haklar?n ihlalinde kusuru bulunmad??? tespit edilmi?tir.

Bu bilirki?i raporunun ve ?irketle medya planlama ?irketi aras?nda yap?lan s?zle?menin soru?turma dosyas?na sunulmas? üzerine, bilirki?i raporu ve s?zle?me i?eri?i kapsam?nda yap?lan incelemede aleyhine ?ikâyet yap?lan ?irketin kast?n?n bulunmad??? belirlenerek kovu?turmaya yer olmad???na dair karar verilmi?tir.

De?erlendirmeler

Manevi, mali ve ba?lant?l? haklara tecavüz suçlar?nda, fikir ve sanat eserleriyle ilgili manevi, mali ve ba?lant?l? haklar? ihlal eden failin cezaland?r?labilmesi i?in at?l? eylemi kasten i?lemesi gerekmekte olup FSEK m. 71'de d?zenleme bulan suçlar kapsam?nda, kast d???nda bir manevi unsura yer verilmedi?i g?r?lmektedir. Kast?n olu?abilmesi i?in ki?i, ger?ekle?tirece?i eylemin b?t?n bile?enlerini bilmeli ve sonucunu istemelidir. Bu unsurun olmamas? ceza hukuku a??s?ndan kas?tl? suçlar y?n?nden cezaland?ramama sonucunu do?urmaktad?r.

Bilindi?i ?zere, özellikle m?zik eserleri s?z konusu oldu?unda, ba?lant?l? hak sahipleri dahil, pek ?ok ki?i m?zik eserine ili?kin hak sahibi olabilmektedir. Özellikle, icrac? sanat? eser sahibinin ayr?ca iznini almaks?z?n icran?n ?o?alt?lmas?, yay?lmas?, umuma iletimi gibi haklar? kullanamayabilecektir.

Uygulamada hak devir ve lisans silsilelerinin takibi ve teyidi hem uzun zaman ald??? hem de ?o?u zaman ilgili sekt?rd?n uzak olan global ?irketlerin bu teyidi sa?lamak i?in gerekli a?a sahip olmad??? g?r?lmektedir. Bu kapsamda hem tan?t?m hizmeti alacak ?irketlerin medya ?irketleriyle yapt?klar? s?zle?melerde hem de medya ?irketlerinin direkt sanat?larla yapt?klar? s?zle?melerde kullan?lan esere ili?kin do?acak hak ihlallerinden sorumlulu?a ili?kin ayr?nt?l? d?zenlemeler yap?lmas? bu bak?mdan ?nem ta??maktad?r. ?o?u zaman bu s?zle?meler dahi global ?irketlerin su? iddialar?n?n kendilerine y?neltilmesine engel olmasa da, somut uyu?mazl?kta oldu?u gibi sorumluluktan kurtulmay? da sa?layabilecektir.

V. ?htiyati Tedbir Uygulamas?na Y?nelik G?ncel Geli?meler

?htiyati tedbir, bir ge?ici hukuki himaye tedbiri olup, talepte bulunan?n, talebini dayand?rd??? hakk?n yak?n derecede ispatlanmas? ilkesi g?zetilerek verilmektedir. Temel olarak ihtiyati tedbir talebi, mevcut durumda meydana gelebilecek bir de?i?me nedeniyle hakk?n elde edilmesinin ?nemli ?l?de zorla?aca???ndan ya da imkâns?z hale gelece?inden yahut gecikme nedeniyle ciddi bir zarar?n do?mas?n?n olas? oldu?u hallerde h?kmedilmektedir. ?htiyati tedbir talebi ya a??lm?? olan davan?n esas?n?n g?r?ld?ü mahkemeden ya da esas dava a??lmaks?z?n g?revli ve yetkili mahkemeden talep edilebilir.

Fikri ve s?nai haklara ili?kin ihtilaflarda, ihtiyati tedbir uygulamas? olduk?a b?y?k bir ?nemi haizdir. Zira hak sahipleri taraf?ndan a??lan esas davalar?n karara ba?lanmas? ve kesinle?mesi y?llar s?rebilmektedir ve bu ba?lamda özellikle fikri ve s?nai haklar? hukuka ayk?r? bir ?ekilde kullan?lan hak sahiplerinin olas? maddi ve manevi zararlar?n? daha fazla b?y?meden durdurmas?n?n en temel ve kritik yollar?ndan biri de bu ge?ici koruma tedbirleridir.

Fikri ve S?nai Haklar Hukuk Mahkemeleri'nin ihtiyati tedbir taleplerine kar?? yakla??mlar? da yak?n zamanda de?i?ime konu olmu?tur. Kural olarak ihtiyati tedbir talep eden taraf?n, davan?n esas y?n?nden hakl?l???n? yakla??k olarak ispat etmesi karar?n verilmesi i?in yeterli bir ko?ulken, özellikle 2023 y?l?nda hakimlerin ihtiyati tedbir taleplerini genelde davan?n a??lmas?yla birlikte vermedi?i ve hatta davan?n esas?n?n bilirki?i heyeti taraf?ndan incelenmesi akabinde, heyet raporunun ak?betine g?re vermekte oldu?u g?zlemlenmektedir.

Yukar?daki a??klamalar ba?lam?nda, Fikri ve S?nai Haklar Hukuk Mahkemeleri, ihtiyati tedbir taleplerini ya ilk a?amada reddetmekte ya da esas davada ciddi ilerlemeler kaydedildikten sonra tedbir kararlar?n? verme konusunda bir uygulama yaratmaya daha yatk?nd?rlar. Bir di?er yayg?n uygulama ise tedbir karar? hakk?nda kabul ya da ret karar? verilmeden, karar?n m?mk?n olan bir sonraki a?amaya b?rak?lmas?d?r. Bu hususa ek olarak, daval?lar bak?m?ndan potansiyel olarak maddi yahut manevi bir zarar?n olu?mas? ihtimalini g?zeterek, depo edilmesi talep

edilen teminat miktarlar? da 2023 y?l?nda ciddi oranda yükselmi? olup, normal ko?ullarda herhangi bir teminat ko?uluna ba?lanmaks?z?n verilen markan?n üçüncü ki?ilere devredilmesinin önlenmesi konulu ihtiyati tedbir kararlar?n?n dahi teminats?z ?ekilde verilmemeye ba?land??? taraf?m?zca s?kl?kla tecrübe edilmi?tir.

Kanaatimizce, mahkemelerin bu yönde geli?tirdi?i uygulama ise hem ihtiyati tedbir korumas?n?n ruhuna ayk?r?l?k te?kil etmekte hem de hakimlerin kendilerine kanunlarla tan?mlanm?? olan görev ve yetkili tan?mlar?n? k?s?tlamaktad?r. Zira Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda da düzenlenmi? oldu?u üzere, hâkim dosyada mevcut bilgi ve belgelere dayanarak, kar?? taraf? dinlemeden de tedbire karar verebilmektedir. Bu husus göz ard? edilerek, özellikle marka hakk?na tecavüzün men'i ve ref'i davalar? gibi hak sahiplerinin oldukça k?sa sürelerde çok ciddi maddi ve manevi zararlara u?rama riskinin oldu?u durumlarda, mahkemelerin bilirki?i heyet raporlar?n?n sonuçlar?n? bekleyerek tedbir taleplerini karara ba?lamas? aylar hatta baz? ko?ullarda y?llar süren geç kararlar?n verilmesine sebebiyet vermekte ve ilgili karar verildi?inde hak sahipleri geri dönülemez zararlara u?ramakta ve üstüne verilen tedbir kararlar?n? uygulamaya koyabilmek için de yüksek teminat miktarlar? depo etmek zorunda kalmaktad?r.

VI. Sahte Ürünler Hakk?nda Arama El Koyma ??lemlerinde Güncel Geli?meler

2023 y?l?nda Avrupa Birli?i Komisyonu'nun üyeli?e aday ülke pozisyonundaki Türkiye için haz?rlad??? raporda, hak sahiplerinin sunduklar? güçlü delillere ra?men arama el koyma taleplerinin reddedildi?i, savc? ve hakimlerin makul olmayan ek deliller talep etti?i belirtilmi?tir. Komisyon raporunda Türkiye'nin Avrupa Birli?i'ne en çok sahte/taklit ürün gönderimi yapan ikinci ülke oldu?unun ve bu hususta iyile?tirme yapmas? gerekti?inin alt? çizilmi?tir. 2022 y?l?ndaki raporda da yer verildi?i üzere, pandemi sürecinin üzerine görece daha ucuz olmas? nedeniyle taklit ürünlere talep her geçen y?l artmaktad?r. Taklit ürünlere kar?? en h?zl? ve etkili çözüm olan arama el koyma i?lemlerinde kar??la??lan sorunlar ise yeknesak olmayan uygulama ve "makul ?üphe"yi a?an delillerin talep edilmesi nedeniyle devam etmektedir.

Türk ceza mevzuat? uyar?nca arama ve el koyma karar? verme yetkisi sulh ceza hakimliklerine aittir. Taklitte mücadele eylemleri kapsam?nda marka hakk? ihlal edilen hak sahipleri taraf?ndan Cumhuriyet Ba?savc?l?klar?na yap?lan ?ikayetler, savc?l?k taraf?ndan incelenmesinin akabinde arama ve el koyma talebiyle sulh ceza hakimliklerine iletilmektedir. Ceza Muhakemesi Kanunu arama i?leminin yap?labilmesi için makul ?üphenin varl???n? aramaktad?r. Makul ?üphe, adli ve önleme aramalar? yönetmeli?inin 6. maddesi uyar?nca; hayat?n ak???na göre somut olaylar kar??s?nda genellikle duyulan ?üphe olarak tan?mlanmaktad?r.

Arama ve el koyma taleplerinin de?erlendirilmesi a?amas?nda makul ?üphenin ispat?nda, aranan en önemli delil aleyhinde ?ikâyette bulunulandan fi? ya da fatura kar??l???nda sat?n al?nm?? olan taklit üründür. Ancak taklit ürün sat??? yapan i?letmeler bilinçli olarak fi? ya da fatura kesmekten imtina etmekte, fi? ya da fatura kesildi?inde ise ürünün markas?na ili?kin bilgiye yer vermemektedir.

Aranan ba?kaca deliller kapsam?nda bilirki?i raporlar?n?n oldu?u da görülmektedir. Bu kapsamda bilirki?i taraf?ndan orijinal ürün ile taklit oldu?u iddia edilen ürün incelenerek bir rapor olu?turulmakta ve ?ikâyet dilekçesiyle birlikte bu rapora da yer verilmektedir. Yine baz? sulh ceza hakimlikleri, arama el koyma karar? verilmeden önce kolluk kuvvetlerinden taklit ürün sat??? yap?lan adresin tespitini talep etmekte, bu husus do?as? gere?i acil yap?lmas? gereken arama el koyma i?leminin daha da geciktirilmesine neden olmakla birlikte bir çözüm sunmas? bak?m?ndan olumlu görülmektedir. Ayr?ca, savc?l?k ve hakimlerin g?da ya da kozmetik ürünler gibi halk sa?l??? için tehdit olu?turan taklit ürünler bak?m?ndan, taleplere daha olumlu yakla?t??? kimi zaman kolluk birimlerinin kendi inisiyatifleriyle bu ürünlere kar?? i?lem yapt??? da gözlenmektedir.

Yarg?tay 19. Ceza Dairesi'nin 2021 y?l?nda verdi?i kararda marka hakk? sahiplerinin taklit ürün sat??? yapan bir i?yeri hakk?nda ?ikayetçi olmas?n? hayat?n ola?an ak???na uygun bir davran?? olarak nitelendirmi?tir. Bir ba?ka deyi?le, orijinal ürün sat??? yapan bir i?yeri hakk?nda ?ikayetçi olunmas? mant?kl? görülmemi?tir ki hak sahiplerinin de orijinal ürün sat??? yapan herhangi bir i?yerine yönelik bir aksiyon alma çabas? bir bak?ma, hak sahiplerinin kendi faaliyetlerini engellemesi anlam?na gelmektedir. Marka sahipleri taraf?ndan s?kl?kla dayan?lan bu karara

ra?men, uygulamada hala makul ?üpheyi a?an delillerin beklenmesi endi?e vericidir.

Önemle belirtmek gerekir ki, tüm bu olumsuzluklara ra?men 2023 y?l?nda pek çok ?ikâyet dosyas?nda arama i?lemi ger?ekle?tirilerek binlerce ürüne el koyulmu?tur. Yeknesak olmayan uygulamalar nedeniyle, tüm savc?l?k ve mahkemelerin arad?klar? ?artlar?n ve kabul edilen delillerin güncel olarak takip edilmesi büyük önem arz etmektedir. Yine kaçakç?l?k kapsam?nda el koyulan ürünlerin pek ço?u taklit niteli?i de ta??d???ndan kaçakç?l?k birimleri taraf?ndan yap?lan i?lemlerin takip edilmesi, taklit ürünlerin üretim ve da??t?mlar?na ili?kin genel pazar ara?t?rmalar?na a??rl?k verilmesi olası hedeflerin belirlenmesi bak?m?ndan elzemdir.

VII. ?nternet Alan Ad? Uyu?mazlı?klar?n?n Çözümünde Alternatif Yöntem: TRAB?S

S?nai Mülkiyet Kanunu ("SMK") uyar?nca, SMK madde 7/3'te öngörüldü?ü üzere; tescilli veya tescil için ba?vurusu yap?lm?? bir markan?n ayn? veya benzerinin farklı mal ve hizmetlerde olarak kullan?lması halinde, marka hakk? sahibinin bu kullan?m? engelleme hakk? bulunmaktadır. Marka hakk?n?n internet ortam?nda ihlal eylemleri farklı ?ekillerde kar??m?za ç?kmakta olup, bunlardan birisi markan?n ayn?s?n?n ya da benzerinin alan ad? olarak kullan?lmasıdır. Bu kapsamda, bir markan?n internet alan ad?nda kullan?lması, kullan?m?n niteli?ine, alan ad?n?n içerdi?i sözcü?e ve sitenin kapsam?na göre marka hakk?na tecavüz olu?turabilmektedir.

14 Eylül 2022 tarihi itibarıyla TRAB?S'in faaliyete geçmesi ile birlikte, alan ad? uyu?mazlı?klar?nda yeni bir alternatif çözüm mekanizması getirilmi?, ".tr" uzantı? alan adlar? için yeni bir dönem ba?lamı?tır.

Bu ba?lamda, alan adlar?na yap?lan itirazlar, ?nternet Alan Ad? Yönetmeli?i'nin 23. Maddesi uyar?nca uyu?mazlı?k çözüm hizmet sa?layıcılar? ("UÇHS") taraf?ndan tayin edilen hakem veya hakem heyetleri taraf?ndan incelenerek karara ba?lanmaktadır. Halihazırda "Bilgi Teknolojileri & ?nternet Güvenli?i Derne?i" ("BT?DER") ve "Tobbuyum Arabuluculuk & Uyu?mazlı?k Merkezi" ("TOBBUYUM") olmak üzere iki tane olan UÇHS'ler, bir y?l? a?k?n bir süredir faaliyet göstermektedir. Bu yazm?zda UÇHSler taraf?ndan ele al?nan önemli uyu?mazlı?klar ile birlikte verilen ayn? zamanda BT?DER ve TOBBUYUM sayfalarında yayınlanan kararlar incelenecektir.

?nternet Alan Ad? Yönetmeli?i'nin 25. Maddesi uyar?nca, uyu?mazlı?k çözüm mekanizması için a?a??daki üç ?art öngörülmü?tür:

- ?htilaf konusu alan ad?n?n, sahip olunan ya da ticarete kullan?lan marka, ticaret unvanı, i?letme ad? ya da di?er tanıtıcı i?aretlerle benzer ya da ayn? olması,
- Alan ad?n? tahsis ettiren taraf?n bu alan ad? ilgili yasal bir hakk? ya da ba?lantı?n?n olmaması,
- Bu alan ad?n?n alan ad? sahibi taraf?ndan kötü niyetle tahsis ettirilmesi veya kullan?lması.

Bu üç ?art k?saca (i) benzerlik kriteri, (ii) hak veya me?ru menfaat kriteri ve (iii) kötü niyet kriteri olarak özetlenebilecek olup, de?erlendirme kriterlerinin, WIPO Tahkim ve Arabuluculuk Merkezi'nin uyu?mazlı?k çözüm politikalarıyla paralel oldu?u görülmektedir. Nitekim, uygulamada da UÇHSlerin Alan ad? Uyu?mazlı?klar?n?n Yeknesak Çözüm Politikası (UDRP) ?çtihatlarına ve Seçilmi? UDRP Sorularına atıfta bulundu?u görülmektedir.

Yukarıda yer verilen ?artlar bak?m?ndan yap?lan de?erlendirmeler incelendi?inde ise, UÇHS kriterlerinin ve de?erlendirmelerinin Türk Patent ve Marka Kurumu ("TÜRKPATENT") taraf?ndan uygulanan marka hukuku kriterlerinden uzakla?mad??? görülmektedir:

- a) Öncelikle benzerlik kriterinde, ?ikâyet eden taraf?ndan, ileri sürülen marka ve alan ad? arasında esas ve ortak unsurlar bak?m?ndan kar??la?tırma yapıld??? görülmektedir. Bu kapsamda, alan ad?n?n çekirdek unsuru, yani marka hukukundaki terimiyle esas unsuru tespit edilmekte olup, ?ikâyet eden taraf?ndan "marka" olarak ileri sürülen ibare arasında benzerlik de?erlendirmesi yapılmaktadır. Burada önemle belirtilmesi gereken husus ise, her ne kadar ?ikâyet eden taraf?ndan sunulan marka tescil belgeleri önem taşısa da ?ikâyet edenin tescilli ticaret unvanı gibi di?er markasal nitelik taşıyan kullan?mlar? da de?erlendirme kapsam?nda yer almaktadır.

Bu bakımdan, ?ikayet edenin benzerlik iddiaları?n?n daha kapsamlı de?erlendirildi?i, yalnızca tescilli markanın gözetilerek de?il, aynı zamanda markasal nitelik te?kil eden her türlü kullanımda göz önünde bulunduruldu?u söylenebilecektir.

b) Hak veya menfaa kriteri bakımından ise, esas olarak alan ad? sahibi ile ?ikayet eden arasında yasal bir bağlantı arand??? görülmektedir. Bu kriter bakımından, tarafların arasında herhangi bir yasal bağlantı olmad???nın ispat yükümlülüğü ?ikayet edene ait olsa da menfi bir durum kanıtlanana ?ikayet eden için güç oldu?u s?kl?kla de?erlendirilmektedir. Bu bakımdan, ?ikayet edilenin alan ad? üzerinde yoksun oldu?unun ilk bakı?ta (*prima facie*) hak? görüldüğü durumlarda, ispat yükünün ?ikayet edilene geçti?i görülmektedir.

Dolayısıyla hak? veya menfaa kriteri bakımından, her iki tarafın da ispat yükümlülüğünün mevcut oldu?u, bu kriter bakımından özellikle ?ikâyet edilenin aksini ispatlayacak? argümanların ve iddiaların önem ta?d??? söylenebilecektir.

c) ?nternet Alan Adları Yönetmeli?inde kötü niyet kriteri s?nrlı sayılı olmayacak ?ekilde örneklendirilerek tanımlanmış olup, sayılan haller d???nda kötü niyetin somut olaya göre takdir edilece?i belirtilmiştir. Bu anlamda Yönetmelik kapsamında "kötü niyetle tahsis veya kullanımda" ibaresine yer verilerek, kötü niyet kriterinin iki yönlü bir ?ekilde düzenlenmiştir.

Dolayısıyla, UÇHS kararlarında kötü niyet kriteri bakımından yapılan de?erlendirmelerde, internet alan adlarının kullanımı ?ekli ve içeri?i ile birlikte, ?ikayet eden ve ?ikayet edilen taraftan sunulan farklı çe?itte argüman ve dokümanların da göz önünde bulunduruldu?u görülmektedir. Nitekim, verilen bir kararda ?ikayet edenin faaliyet kapsamı ile ?ikayet konusu alan adının kullanımı kapsamı kar?ılaştırılarak, bir başka kararda alan ad? üzerinden al?veri? yapan tüketicinin ?ikayete konu alan ad? ile ?ikayet eden markasının kar?ıtlı?ına ilişkin belge esas gösterilerek kötü niyet de?erlendirmesi yapılmıştır.

Görüldüğü üzere TRAB?S ile birlikte faaliyete geçen UÇHSler uyumazlık de?erlendirmeleri marka hukuku prensiplerinden uzaklaşmasa da bu esaslara daha geni? ve uygulamaya yönelik bir bakış açısı getirmiştir. Hiç ?üphesiz, 2024 yılında da internet alan adlarına ilişkin uyumazlıklar bakımından yeni bakış açıları geli?tirilecektir.

VIII. Araç Yedek Parçalarında Hakkın Tükenmesi ve Kötüle?tirme Kavramı De?erlendirmesi

Tükenme ilkesi, 6769 sayılı S?nai Mülkiyet Kanunu'nun ("SMK") 152. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, s?nai mülkiyet hakkı korumasına konu ürünlerin, hak sahibi veya onun izni ile üçüncü kişiler tarafından piyasaya sunulmasından sonra bu ürünlerle ilgili fiiller hakkın kapsamı d???nda kalır. Yani, s?nai mülkiyet hakkına konu ürün dünyanın herhangi bir yerinde bir kez hak sahibi tarafından piyasaya sürüldükten sonra, söz konusu ürünün yeniden satılması veya başka bir ?ekilde ticarete konu edilmesi s?nai mülkiyetinin ihlalini te?kil etmemektedir. Hakkın tükenmesi prensibi s?nai mülkiyet hakkı sahiplerinin haklarını s?nrlamakla birlikte s?nai mülkiyet hakkının ekonomik amacına uygun bir ilke olup ekonomik kalkınmay? ve rekabeti te?vik etmektedir. Ancak düzenlemenin yapı?ından da anlaşılacağı üzere, hakkın tükenmesi prensibinin söz konusu olabilmesi için, öncelikle tükenmeye konu malın hak sahibini veya onun izni ile piyasaya sürülmü? olması gerekmektedir olup, tükenme de yalnızca o spesifik mal için geçerli olacaktır.

Öte yandan tükenme kavramı da s?nrsız olmayıp, kanunca öngörümü? istisnalar mevcuttur. ?öyle ki; s?nai mülkiyet hakkı sahibi tarafından veya onun rızasıyla başkası tarafından piyasaya sunulan orijinal malların "kötüle?tirilerek" ya da "de?itirilerek" ticari amaçla kullanılması halinde, marka hakkı sahibinin bu malların ticaretini önleyebilece?i belirtilmiştir. Bu kapsamda, "de?itirme" kavramı malın orijinal do?ası?n?n de? etkileri ile de?itirilmesi, "kötüle?tirme" kavramı ise malın kendine has niteliklerinin bozulması, kullanı?sız ve kalitesiz hale getirilmesidir.

Yakın zamanda, yabancı menşeli otomotiv firmalar artan bir şekilde hava yastıkları kapaklarının tek başına ticarete konu edildiğini tespit etmiştir. Hava yastıkları sistemleri ürünlerine ilişkin olarak belirtmek gerekir ki; bilindiği üzere, hava yastıkları da emniyet kemerleri gibi belirli bir ziddetle çarpışmalarda aşırı ve üst gövde yaralanma risklerini azaltmak için kullanılmaktadır. Hava yastıklarının başlıca olduğu kontrol ünitesi bir çarpışmayla algılayarak değerlendirilmek için çalışmaktadır. Daha sonra kazanın türüne ve ziddetine uygun şekilde ilgili tüm güvenlik sistemlerini etkinleştirir. Bu sistem, çarpışmanın ve çarpışma ziddetinin oluştuğu güçlü sarsıntıların bir darbesi ya da derin çukurdan kaynaklanıp kaynaklanmadığını ayırtabilmektedir. Bu şekilde güvenlik sisteminin bir çarpışma olmadan tetiklenmesi durumu önlenmiştir olur.

Gerçek bir çarpışma ihtimalinde ise, çarpışma sensörleri tarafından tetikleme degerine denk bir çarpışma kaydedildiğinde, hava yastıklarının kontrol ünitesi bir gaz jeneratörünü ateşler. Devreye giren hava yastıklarının hem başlıca hem üst gövdeyi yakalayarak sarar ve binen yükleri mümkün olduğu kadar büyük bir alana dağıtır. Çarpışma sonunda sadece 120 mili saniye gibi kısa bir süre içerisinde gaz tümüyle boşaltılır ve hava yastıkları söner.

Bu açıdan, hava yastıkları sistemi tüm parçaları ile bir arada fonksiyon gösterebilmekte olduğu için, otomotiv firmaları yaygın şekilde hava yastıkları ürünlerini her zaman bir set, yani bir bütün olarak piyasaya sürmektedir. Bu setin içerisinde, hava yastıkları kapakları, yastık, kaza anında yastıkların açılmasıyla sağlayan kimyasal maddeler, montajı sağlayan kablolar, dijital parçalar (yani oluşabilecek bir risk durumunda hava yastıklarının düzgün şekilde faaliyet göstermesi amacıyla diğer parçalar ile iletişimi kuran elektronik düzenek) dahil olmak üzere çeşitli parçalar bulunmaktadır. Bu şekilde firmalar bir kazadan sonra tamir esnasında yalnızca kapak konularak yastıkların konulmaması, kapakların yanlış monte edilmesi ile ciddi bir kaza anında hava yastıklarının açılmaması başta olmak üzere ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, kullanıcılara bakımından hayati tehlike oluşturabilecek her türlü riski ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır, zira bu sistemin bir parçasının düzgün çalışmamasının insan sağlığı üzerinde ciddi sonuçlar olabilmektedir.

Teknik anlamda da, sürücü hava yastıklarının sadece ve sadece eğitimli, teknik ve yetkili personeller tarafından araçtan sökülebileceği, aksi takdirde klips ve kapak bölgesinde hasarların meydana geleceği, hava yastıkları kırılmaları, açılması ve ardından artıktan yeniden eski haline gelemeyeceği, ayrıca hava yastıklarının açıldıktan sonra, güvenli bir şekilde yeniden kullanıma engel teşkil eden gergin kumaş ve yarı kırık dikişlere sahip olacağı, hava yastıklarında yer alan bileşenlerden herhangi birinin değiştirilmesi halinde, tüm sistemin artıktan ilk defa oluşturulduğu düzen ve şekilde çalışmayacağı, onarım ve değişimin son derece sıkı kurallara tabi olduğu ve en ufak bir sorunun insan güvenliğini ve kamu sağlığını ciddi yönde zarara uğratabileceği kabul edilmektedir.

Söz konusu hava yastıkları kapakları cinsi ürünlerin tek başına satılmasının önüne geçmek üzere, otomotiv firmaları bu ürünü distribütörlerine de her zaman bir bütün olarak tedarik etmekte ve hava sisteminin münferit parçalarına ayrı bir parça kodu dahi vermemektedir. Hatta hava yastıkları sistemi parçaları ayrı ayrı ilk derece veya ikinci derece tedarikçiler tarafından sağlanmaktaysa da, her bir aşamada ayrı kalite kontrol süreçleri tamamlanmakta, kalite kontrol kriterlerine uymayan ürünler her bir aşama kontrolünün sonunda imha edilmekte, kalite kontrol kriterlerine uygun tekel ürünler sağlandıktan sonra, tüm hava yastıkları sistemi belirli bir ilk derece tedarikçi tarafından bir araya getirilerek, TÜM UNSURLARI İLE BÜTÜN BİR HAVA YASTIKI SİSTEMİ OLARAK otomotiv firmasına tedarik edilmektedir.

Akabinde, tüm parçaları ile bütün hava yastıkları sistemi tek bir ürün olarak ürün kodu ve seri numarası almakta ve bu sürecin sonucunda araca monte edilmekte veya yedek parça olarak tedariki sağlanmaktadır. Görüleceği üzere, hava yastıkları sistemleri güvenlikle olan sıkı ilişkisi sebebiyle herhangi bir yedek parçadan farklı muameleye ve azami kontrole tabi tutulmaktadır.

2023 yılında iki büyük otomotiv firması rastladıkları hava yastıkları kapakları cinsi ürünlere karşı hukuki aksiyon alma zarureti altında kalmıştır. Hukuku uyumazlığının geçmişi ele alındığında, somut olayda, otomotiv firmalarının markalarının taşıyan hava yastıkları kapakları cinsi ürünler, gümrük idarelerini durdurma kararıyla konu olmuştur.

Akabinde, hak sahipleri taraf?ndan hem savc?l?klar nezdinde el koyma talepli hem de fikri ve s?nai hukuk mahkemeleri nezdinde ihtiyati tedbir karar? talepli hukuki aksiyonlar al?nm??t?r. Savc?l?klar nezdinde y?r?t?len s?re?lerde ba?lang?çta her ne kadar ?r?nlere el konulmu? olsa da devam eden s?re?lerde dosyada haz?rlanan bilirki?i raporlar? nedeniyle ?r?nler serbest b?rak?lm?? ve dosyalarda yaln?zca orijinal ?r?n olup olmama kapsam?nda yap?lan dar bir inceleme sonucunda takipsizlik karar? verilmi?tir. Bunun ?zerine ?r?nler ?zerinde hukuk mahkemeleri vas?tas?yla ihtiyati tedbir i?lemi uygulanm??, dava s?reci ba?lam??t?r.

?ki farkl? Fikri S?nai Hukuk Mahkemesinde yap?lan yarg?lama a?amas?nda davac? otomotiv firmalar?n?n arg?manlar?n?n bel kemi?ini hava yast??? kapa?? cinsi ?r?nlerinin, davac?lar?n ve davac?lar?n alt t?reticilerinin bilgisi ve r?zas? d???nda piyasaya sunuldu?u, dolay?s?yla ?r?nler orijinal dahi olsa SMK m. 152/1 kapsam?nda "marka hakk?n?n t?kenmesi" ilkesinin uygulanamayaca??, ?r?nlerin olmas? gereken formdan farkl? bir ?ekilde sat??a sunulmas?, ?r?nlerin niteli?inin k?t?le?tirilmi? ve de?i?tirilmi? oldu?u anlam?na geldi?ini, daval?lar veya onlar?n ?r?nleri ithal etti?i firmalarla herhangi bir ili?kilerinin bulunmad???, dolay?s?yla dava konusu ?r?nlerin ihlal yaratt??? olu?turmaktad?r.

Daval? taraf ise yurtd???ndaki tedarik?iden ?r?nleri orijinal ve fatural? bir ?ekilde sat?n ald???n?, paralel ithalat nedeniyle davac?lar?n marka haklar?n?n t?kendi?ini, benzer ?ekilde yaln?zca "hava yast??? kapa??" satan pek ?ok sat?c?n?n oldu?u belirtmi?tir. Ayr?ca, ayn? ?r?nler i?in savc?l?klar taraf?ndan yap?lan soru?turmalarda haz?rlanan bilirki?i raporlar?nda ?r?nlerin orijinal oldu?unun belirtildi?i, savc?l?klar?n bu dosyalar i?in takipsizlik karar? verdi?ini ileri s?rm?t?r.

Davan?n devam eden s?recinde hâkim ve bilirki?i heyeti taraf?ndan ?r?nler ?zerinde ve davac? otomotiv firmalar?n?n yetkili servislerinde yerinde inceleme yap?lm??t?r. Orijinal formdaki "hava yast??? ?niteleri" ile, orijinal oldu?u iddia edilen "hava yast??? kapaklar?" kar??la?t?r?lm??t?r.

Bu incelemeler sonucunda haz?rlanan bilirki?i raporlar?nda, daval?n?n davac?lardan farkl? olarak yaln?zca "hava yast??? ?nitesi" cinsi ?r?nleri sat??a sundu?unu, dava d??? ?r?nlerin tedarik?isi ile davac?lar?n herhangi bir ili?kisinin tespit edilemedi?i belirtilmi?tir. ?r?nlerin taklit - orijinallik a?ç?s?ndan ise donan?ml? bir laboratuvar ortam?nda inceleme yap?lmas? gerekti?i de?erlendirilmi?tir. ?nsan sa?l??? a?ç?s?ndan ise, basit tamir gerektiren durumlarda yaln?zca kapak k?sm?n?n de?i?tirilebilece?i, ancak kaza durumlar?nda t?m hava yast??? ?nitesinin de?i?tirilmesinin risk do?urabilece?i belirtilmi?tir.

Raporun sonu? k?sm?nda s?z konusu ?r?nlerin davac? veya yetki verdi?i firmalar taraf?ndan t?retilen ?r?nler oldu?unun tespit edilmesi halinde davaya konu ?r?nlerin orijinal olabilece?i, aksi takdirde orijinal olmad???, davac? taraf?ndan verilen yasal izinle t?retilmemi? ?r?nler oldu?u ve bu ko?ullarda davac?lar?n tescilli markalardan do?an haklara tecav?z te?kil edebilece?i belirtilmi?tir. Ancak tam olarak bir sonuca var?lamad??? belirtilmi? ve nihai takdir mahkemelere b?rak?lm??t?r.

Taraflar?n iddia ve savunmalar? ile bilirki?i heyetinin yapt??? de?erlendirmeyi birlikte de?erlendiren mahkeme daval?n?n s?z konusu eylemlerinin marka hakk?na tecav?z te?kil etti?ine kanaat getirmi?tir. Gerek?eli karar?nda, daval? taraf?n ?r?nleri davac? ya da davac?n?n alt t?reticilerinden tedarik etti?i y?n?nde bir kan?t sunamad???n?, dolay?s?yla bu ?r?nlerin bu firmalar taraf?ndan t?retildi?ini ispat edemedi?i de?erlendirilmi?tir. Dolay?s?yla paralel ithalat ya da marka hakk?n?n t?kenmesinin s?z konusu olmad???n? belirtilmi?tir. Ayn? zamanda, hava yast???n?n yaln?zca kapak k?sm?n?n de?i?iminin insan hayat?n? tehlikeye sokabilece?ini belirterek, ?r?nlerin orijinal formundan farkl? olarak yaln?zca "hava yast??? kapa??" olarak sat?? ?eklinin SMK m. 152/2 kapsam?nda "de?i?tirme" oldu?u sonucuna var?lm??t?r.

S?z konusu kararlar inceledi?inde, her iki mahkemenin de marka hakk?na tecav?z, marka hakk?n?n t?kenmesi ve kamu sa?l??? da dahil olmak ?zere teknik riskler u?geninde detayl? bir de?erlendirme yapt??? g?r?lmektedir. Mahkemeler ceza yarg?lamas? kapsam?nda yap?lan eksik de?erlendirmelere ba?l? kalmayarak konuyu bilirki?iler vas?tas?yla yetkin ve detayl? bir ?ekilde irdelemi?tir. Ayr?ca, ?r?nlerin orijinal veyahut taklit oldu?u hususunun somut uyu?mazl?k a?ç?s?ndan bir de?i?iklik yaratmayaca???n? ?ng?rerek konuyu SMK m. 152 kapsam?nda

neticelendirilmi?tir. Bahsi ge?en mahkeme kararlar? henüz kesinle?meme birlikte bu noktada Bölge Adliye Mahkemelerinin alaca?? pozisyon da belirleyici olacakt?r. Her ihtimalde, bahsi ge?en kararlar Türk hukuku bak?m?ndan emsal te?kil edecek yap?da oldu?u için önem ta??maktad?r.

IX. Türk Patent Hukukunda Önceki Kullan?mdan Do?an Hak ?stisnas?

Patentler fikri mülkiyet korumas?n?n çok önemli bir parças? olarak, bulu? sahiplerinin haklar?n? korurken, bir yandan da yenilik ve yarat?c?l??? te?vik etmektedir. Patentler bulu? sahiplerine s?n?rl? bir süre için münhas?r haklar tan?makta olup, bu kapsamda patent sahibi, koruma süresi boyunca bulu?uyla ilgili çe?itli haklara ve imtiyazlara sahip olmaktadır ve bulu?unu ticari olarak kullanmak veya ba?kalar?na lisanslaman?n yan? s?ra, söz konusu bulu?u üçüncü ki?ilerin kullanmas?n? engelleme hakk?na da sahiptir.

Patent sahibine tan?nan haklar?n kapsam?, hak sahibinin ve kamunun menfaatleri aras?nda bir denge kurmak için belirli istisna ve s?n?rlamalar çerçevesinde belirlenmi?tir. Örne?in, zorunlu lisans ve Bolar istisnas?, bulu? sahibinin haklar?n? korurken rekabetin ve gerekli teknolojilere eri?im gibi temel kamu menfaatlerinin korunmas? için uygulama alan? bulmaktadır.

Bu istisnalardan bir di?eri ise 6769 say?l? S?nai Mülkiyet Kanunu'nun ("SMK") 87. maddesi kapsam?nda düzenlenen önceki kullan?mdan do?an hak istisnas?d?r. Bu makale, Türk patent hukuku ba?lam?nda, önceki kullan?mdan do?an hak istisnas?na, bu istisnan?n önemi ve sonuçlar?na aç?kl?k getirmeyi amaçlamaktadır.

SMK'n?n 87. maddesi kapsam?nda ba?vuru tarihinde veya bu tarihten önce bulu?u iyiniyetli olarak ülke içinde kullanmakta olan veya kullan?m için ciddi ve gerçek tedbirler alm?? ki?ilere kar??, patent konusu bulu?u ayn? ?ekilde kullanmaya devam etmelerini veya al?nm?? tedbirlere uygun olarak kullanmaya ba?lamalar?n?, patent ba?vurusu veya patent sahibinin önleme hakk? yoktur.

Ancak söz konusu ki?ilerin patent konusu bulu?u kullanmaya devam etmeleri veya al?nm?? tedbirlere uygun kullan?mlar?, sahip olduklar? i?letmenin makul ihtiyaçlar?n? giderecek ölçüde olabilir. Önceki kullan?mdan do?an hak lisans verilmesi suretiyle ve bu hak ancak i?letme ile birlikte devredilebilir.

Bu durum tipik olarak, üçüncü bir ki?inin patent ba?vurusunun yap?ld??? tarihten veya ba?vurunun rüçhan tarihinden önce bulu?u kamuya aç?klamadan kendi faaliyetleri ile s?n?rl? olarak kullanmas? veya bu yönde ciddi haz?rl?k yapmas? halinde ortaya ç?kar. Uygulamada, çe?itli ticari ve ekonomik nedenlerden dolayı, bulu? sahipleri her bir bulu? için patent korumas?ndan faydalanmay? tercih etmeyebilir. Bu, örne?in, bulu? sahibinin patent korumas? için ba?vuruda bulunacak ekonomik imkanlardan yoksun olmas? veya patent korumas? yerine ticari s?rlara öncelik veren bir i? stratejisi benimsemesi durumunda ortaya ç?kabilir.

Önceki kullan?mdan do?an hak istisnas?, bu üçüncü ki?ilerin bulu?la ilgili olarak yapt?klar? yat?r?mlar? da koruyarak bulu?u kullanmaya devam etmelerini sa?lamay? amaçlamaktadır.

Önceki Kullan?mdan Do?an Hak ?stisnas?n?n Uygulanmas?n?n Ko?ullar? Nelerdir?

Önceki kullan?mdan do?an hak istisnas?, patent sahibine tan?nan münhas?r haklar?n bir istisnas? oldu?u için, s?n?rl? bir kapsamda ve belirli ko?ullar?n varl???na ba?l? k?s?tl? bir hak sa?lar. Bu ko?ullardan baz?lar? aç?k olmakla birlikte, di?erleri laf?zlar? itibar?yla yoruma daha aç?kt?r.

Bu ?artlar a?a???daki gibi s?ralanabilir:

1. Bulu?un kullan?m? veya kullan?m?na yönelik ciddi ve gerçek tedbirler patentin ba?vuru veya rüçhan tarihinden önce al?nm?? olmal?d?r:

Belirtmek gerekir ki, S?nai Mülkiyet Kanunu önceki kullan?m?n zamanlamas?n? belirlemek için patentin ba?vuru tarihinden bahsetmi? olsa bile, bu maddeyi ba?vuru tarihi veya varsa rüçhan tarihi olarak yorumlamak

makul olmaktadır.

Hangi fiillerin "ba?vurunun kullan?m?" olarak de?erlendirilece?i konusundaysa; kullan?m?n bulu?un önceki kullan?c? taraf?ndan ticari olarak kullan?lmas? anlam?na gelmekte oldu?u ve aksi takdirde patent ihlali te?kil edecek fiiller oldu?u belirtilmektedir.

Bununla birlikte, düzenlemenin kendisi kullan?m için ciddi ve gerçek tedbirler kavram?n? tanımlamakta ve hangi giri?imlerin bu kapsamda de?erlendirilece?ine ili?kin herhangi bir örnek içermemektedir. Bu durum, söz konusu ko?ullar?n her bir olay özelinde de?erlendirilmesi gerekti?i anlam?na gelmektedir. Genel anlamda ise, bu giri?imlerin temel olarak bulu?u uygulamaya koymak ve kullanmak için yeterli giri?imler olarak tanımlanmas? mümkündür. Örne?in, atölye çizimlerinin ve modellerin haz?rlanmas? gibi somut faaliyetler ile üretici ile yapılan nihai sözleşmeler ciddi giri?imler olarak kabul edilebilir. Öte yandan, laboratuvar testleri gibi tamamen deneysel veya somut olmayan haz?rlık faaliyetleri ciddi bir giri?im olarak de?erlendirilmeyecektir.

2. Önceki kullan?m Türkiye'de gerçekleştirilmelidir:

Yasa koyucu önceki kullan?m?n kapsam?n? bölgesel olarak s?nırlandırmı?tır, yani önceki kullan?m?n Türkiye'de gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, örne?in, yabancı bir ?irketin yurt d???ndaki kullan?m? Türkiye'deki i?tiraki için bir istisna dayana?? olu?turamayacaktır.

3. Kullan?m veya al?nan tedbirler iyi niyetle gerçekleştirilmelidir:

Önceki kullan?mdan do?an hak istisnas? ba?lam?nda iyi niyet, bulu?un önceki kullan?c? taraf?ndan patent sahibinden ba?ms?z olarak ve bir patent ba?vurusunda talep edilen bulu?un içeri?ini bilmeden geli?tirilmesi anlam?na gelmektedir. Örne?in, bir teknoloji ?irketinde çal??an bir ki?inin görevi gere?i patent konusu bulu?a ili?kin teknik bilgiye sahip olmas? halinde, bulu?u kullanmas? iyi niyetli olmayacaktır. Kötü niyet sübjektif bir inceleme gerektirdi?inden vaka baz?nda inceleme yapılmalıdır. Genel kural olarak, patent sahibi taraf?ndan herhangi bir ?ekilde kamuya aç?klama niyeti olmaks?z?n ve bulu?un tart???lmas?, de?erlendirilmesi gibi amaçlarla bilgi sa?lanm??sa önceki kullan?c?n?n iyi niyetli davranmad??? sonucuna var?labılır.

Önceki Kullan?mdan Do?an Hak İstisnas?n?n S?nırları Nelerdir?

SMK'n?n 87. Maddesinde belirtildi?i üzere, istisnalar dar yorumlanmalıdır ve önceki kullan?c?n?n eylemlerine yalnızca i?letmenin makul ihtiyaçlar? kar??landı??? ölçüde izin verilmektedir. Ancak "makul ihtiyaç?n tanımlı ve kapsam? konusunda soru işaretleri bulunmaktadır.

Basitçe ifade edildi?inde, kullan?m bir i?letmenin ola?an varlı??? için gerekli ise bu i?letme için makul bir ihtiyaçtır. Diğer yargı alanlarından farklı olarak, yasa koyucu, önceki kullan?c?n?n bulu?u a??r? kullanmas?n? önlemek için "makul" terimini seçmiştir. Ancak "makul ihtiyaç" kavramı her somut olay için kendi ko?ulları içerisinde belirlenmelidir.

Makul ihtiyaç kavramı içerisinde, kullan?m türünün veya miktar?n?n zaman içinde de?i?ip de?i?meyece?i de ba?ka bir sorun olabilecektir. Bu noktada, ülkemizde yasal düzenlemeler diğer ülkelerin aksine sessiz kalmakta olup, bu durum herhangi bir de?i?ikliğin bir i?letmenin makul ihtiyaç? kapsam?nda de?erlendirilip de?erlendirilemeyece?i tart??mas?n? do?urmaktadır.

Genel olarak, bu de?i?iklikler esaslı olmad??? ve i?letmenin niteli?ini veya türünü de?i?tirmede?i sürece önceki kullan?c?n?n önceki kullan?m türüyle ba?lı olmad??? kabul edilmektedir. Örne?in, sadece ürünü satan ancak aynı zamanda ürünü üretmek için ciddi haz?rlıklar? olan bir önceki kullan?c? ürünü üretmeye ba?layabilir. Ancak, bir ?irket bulu?u sadece kendi i?inin ak??? için kullanmaktaysa, önceki kullan?m istisnas? kapsam?nda seri üretime geçip üçüncü taraflara satmaya ba?layamayaca?? dü?ünülmektedir.

Kullanım miktarı da makul olduysa sürece de itirilebilir olduysa, zira kanunda herhangi bir sayısal sınırlama bulunmadığı görülmektedir.

Dolayısıyla genel kural, önceki kullanımın "aynı şekilde" veya o zamana kadar yapılan hazırlıklara göre ve makul ihtiyaç çerçevesinde ne yapıyorsa aynı fiillere devam etmesine izin vermek olmalıdır.

Önceki kullanımın kullandığı buluşu de itirme hakkına sahip olup olmayacağı ve önceki kullanım istisnasına hak kazandığı kadar sahip olduysa buluşun tek uygulamasıyla değil olup olmadığı da tartışmaya açılır. Bu bağlamda, önceki kullanım hakkının, önceki kullanımın buluşu ekonomik olarak makul bir şekilde kullanamayacağı kadar dar yorumlanamayacağı açıktır. Almanya Federal Adalet Mahkemesi'nin bir kararında^[1] belirtildiği üzere, bir patentin teknik öğretisinin, buluşun teknik ve ticari faydaları nicelik veya nitelik olarak farklı şekillerde gerçekleştirilen alternatifleri de kapsayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak, her ihtimalde, önceki kullanımın bu alternatiflerden yalnızca birkaçı hakkındaki bilgi sahibi olduysa ve bunları kullandığı göz önünde bulundurulduğunda, patent sahibinin zararına olacak şekilde önceki kullanıma tüm bu alternatiflere erişim hakkı tanınması makul değerlendirilemeyecektir. Bu nedenle, patentli buluşun daha önceki kullanımla elde edilmemesi ve patent kapsamında yer alan ek bir avantaj kullanması halinde, başka uygulamalara izin verilmemesi makul olacaktır.

Önceki kullanımdan kaynaklanan hak istisnasına getirilen bir diğer sınırlama ise, lisans verilmesi mümkün olmayan ve sadece işletmenin devri ile devredilebilen bir hak sağlamasıdır. Ancak işletmenin sadece kısmen devredildiği veya devrin tasfiye yoluyla gerçekleştirildiği durumlara yönelik özel bir düzenleme hukukumuzda yer almamaktadır.

Birden fazla üretim tesisi olan ve coğrafi olarak farklı yerlerde bulunan birimlerden oluşan bir işletmenin tek bir işletme olarak kabul edilip edilemeyeceği ve halihazırda bu tesislerden sadece birinde veya bazılarındaki kullanımın, o işletmenin ihtiyaçları doğrultusunda diğer tesislerde de kullanılması ve dolayısıyla önceki kullanım istisnası kapsamında değerlendirilmesinin mümkün olup olmadığı da tartışılabilir. Genel merkez ve diğer birimlerinin tek bir organizasyon içinde olması ve genel merkezden emir ve talimat alması halinde tüm bu birimler tek bir işletme olarak kabul edilebilir ve dolayısıyla önceki kullanım istisnası kapsamında değerlendirilebilir.

Türk Hukuku Uygulaması

Önceki kullanımdan doğan hak istisnasına ilişkin net olmayan konulara çok fazla emsal karar henüz ülkemizde bulunmamaktadır.

Yine de Yargıtay'ın bir kararında, önceki kullanım istisnası kavramı incelenmiştir. Davacı, patente konu edilmiş otomatik çay kurutma makinesinin davalı tarafından çeşitli fabrikalarda kullanıldığını ve patent haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Davalı ise, patent başvuru tarihinden önce makine için proje çizdirdiklerini ve fabrikada kurup aktif olarak kullandıklarını savunmuştur.

İlk derece mahkemesi, davalının faaliyetlerinin önceki kullanımdan doğan hak iddiasından yararlanmak için yeterli olduğunu ve buluşu kullanmak için ciddi girişimlerde bulunulduğunu kabul etmiştir. Bahsi geçen ilk derece mahkemesi kararı da Yargıtay tarafından onanmıştır.

Yargıtay, bir kamu iktisadi teşebbüsü olan davalının, önceki kullanımın sadece bir fabrikasında gerçekleştirilmesi olmasına rağmen, buluşu diğer tesislerinde kullanmaya devam edebileceğini de dikkate almıştır.

Arka planda belirtmek gerekir ki; kamu iktisadi teşebbüsleri, özel sektördeki benzerleri gibi, tüzel kişiliğe sahiptir, yani farklı yerlerde aynı anda faaliyet gösteren birden fazla atölye veya fabrikaya sahip olabilirler. Bu nedenle, buluşun ilk kullanıldığı fabrikadan farklı fabrikalarda kullanılması da tüm fabrikaların tek bir işletmeye ait olması nedeniyle önceki kullanım istisnası kapsamında değerlendirilmelidir.

Hali hazırda, İstanbul Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemeleri önünde henüz karara bağlanmamış ve önceki kullanımdan doğan hak istisnasının tartışıldığı davalar da mevcuttur. Mahkemelerin vereceği kararlarla birlikte, Türkiye'deki uygulamada önceki kullanımdan doğan hak istisnası ilkesi bir nebze daha açıkla kavuabilecektir.

Sonuç

Türk patent hukukunda önceki kullanımdan doğan hak istisnası, iyi niyet çerçevesinde buluşu patent başvuru tarihinden önce kullanan kişilerin menfaatlerini korumak için önemli bir mekanizma sağlamaktadır. Yine de bu istisna dikkatli bir şekilde yorumlanmalı ve patentin aşırı kullanımı tevik edecek veya patent haklarını pratik olarak uygulanamaz kılacak kadar geniş yorumlanmamalıdır.

Yasanın kendisi "makul" ve benzeri sübjektif terimler içerdiğinden ve buluşun uygulamasında yapılan değişiklikler gibi konular düzenlemediğinden, bir kılavuz veya yönetmelik yoluyla daha fazla açıkla kavuturulması söz konusu istisnanın sınırlandırılmasına ve uygulamasına açık tutabilecektir.

X. Anayasa Mahkemesi Reklam Kurulu'nun Erişimi Engelleme Yetkisini Anayasa'ya Aykırı Bularak Dayanak Düzenlemenin iptaline Karar Verdi

Anayasa Mahkemesi ("AYM"), Reklam Kurulu'nun -mevzuata aykırı- reklamlar bakımından internet sitelerine/içeriklere erişimi engelleme yetkisi veren düzenlemeyi iptal eden 27.10.2023 tarih ve 32352 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 13.09.2023 tarihli ve 2022/70 E. ve 2023/152 K. sayılı karar bu yılın reklam hukuku ve uygulamaları bakımından en büyük gelişmelerinden biri oldu. Yayın tarihinden dokuz ay sonra, 27.07.2024 tarihinde yürürlüğe girecek iptal karar kapsamında, ilgili düzenlemenin ölçülülük ilkesine aykırı olduğu tespit edildi ve öncelikle daha ölçülebilir düzenlemeler yapılması gerektiği belirtilmiştir. Kendisine tanınan bu geniş sürede kanun koyucunun, farklı koruyucu mekanizmaları da içeren ve daha ölçülebilir bir düzenleme yapması beklenmektedir.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği başta olmak üzere, ilgili düzenlemelerde ve ilke kararlarda belirtilen hususlara uygun olarak gerçekleştirilmeyen reklamlara karşı Reklam Kurulu tarafından yaptırım uygulanabilmektedir. Bu yaptırım yetkisinin kapsamı 01.04.2022 tarih ve 31796 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan düzenlemelerle genişletilmiş ve Reklam Kurulu, internet üzerinden gerçekleştirilen ihlalin yer aldığı yayın, kışım, bölüm ile ilgili olarak erişimin engellenmesine ve hatta bu şekilde kışım engelleme teknik açıdan mümkün değilse ilgili internet sitesinin tümüne erişimin engellenmesine karar verilmesi düzenlenmiştir. Bu kararlara karşı sulh ceza hakimliklerine başvuru, sulh ceza hakimliğinin bu yöndeki kararına karşı ise itiraz yolu açılmıştır. Ancak söz konusu kararlar birer idari karar olduğundan, normal şartlarda, tıpkı Reklam Kurulu'nun diğer kararları gibi, bu kararlara karşı da idari işlemin iptali yolunun açık olması beklenmektedir. Zira, aynı tür karar için öngörülen farklı kanun yolları mevcuttur.

Bunun üzerine, söz konusu düzenlemeye karşı AYM nezdinde iptal talepli başvuru yapılmış ve temel olarak; i) Reklam Kurulu'nun erişimi engellemeye yönelik yetkisini sınırlandıran net, açık, anlaşılabilir herhangi bir ölçüte yer verilmediği, ii) tüm den erişimin engellenmesi durumunda ilgili sitede yer alan diğer içerik sahiplerinin mağduriyetinin gündeme gelebileceği, iii) bu durumda temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması söz konusu olacağı ve dahi bunu güvenceye alması bir sınırlandırma olmadıkça, iv) erişim engellenmesi kararlarına karşı öngörülen itiraz yolunun aynı eylemden kaynaklanan diğer yaptırımlar için başvurulacak itiraz yolundan farklı nitelikte olması nedeniyle uygulamada sorun oluşturmaması gerekçe olarak ileri sürülmüştür.

AYM tarafından yapılan değerlendirme kapsamında, bu durumun temel hak ve özgürlükler arasında tanınmamış olan ifade özgürlüğü ile çalınması ve teebbüs kurma özgürlüğünü sınırlandırdığı, ancak özellikle bu yöndeki sınırlandırma niteliğinde kurallardan keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabılır ve öngörülebilir olması gerektiği hususuna dikkat çekilmiştir. Bu açıdan yapılan değerlendirmede ise, tüketiciyi yanıltıcı reklamdan koruma amacı anlamında esasen meru bir kapsamda ileri sürüldüğü ve nitekim söz konusu yaptırım yine bu amaca ulaşma anlamında elverişli bir yol olmadıkça tespit edilmiştir.

AYM kararında "kamu makamlarının temel hak ve özgürlüklere müdahale ederken sınırlamaya yönelik me?ru amac? ger?ekle?tirmeye sadece en elveri?li de?il ayr?ca en uygun arac? se?me y?k?ml?l?ü?ü bulunmaktad?r" hususunu vurgulam??t?r. Kanunun mevcut halindeki d?zenlemeye g?re, ba?kaca bir ?nlem al?nmaks?z?n ilgili b?l?me tamamen eri?imin engellenmesi s?z konusu olabilecektir. Bu hususun ise, ifade ?zg?rl?ü? ile ?al??ma ve ?zel te?ebb?s kurma ?zg?rl?ü?ünün kullan?m?n?n tamamen ortadan kald?r?lmas?na sebep olabilece?i de?erlendirilmi?tir. Bunun yerine, ?l?ç?l?l?k ilkesi gere?i; temelde ula??l?mak istenen amaca daha hafif bir s?n?rlama ile ula??l?mas?n? m?mk?n k?labilecek, daha az zarara yol a?abilecek alternatif y?ntemlerin dikkate al?nmas? gerekmektedir.

Bu kapsamda, s?z konusu c?mlelerin iptaline karar verilmi? ve bu s?rede do?abilecek hukuksal bo?luklar?n ?n?ne ge?ebilmek sebebiyle, iptal karar?n?n, karar? Resm? Gazete'de yay?mlanmas?n? takibe dokuz ay sonra y?r?rl?e girmesine karar verilmi?tir.

Sonuç olarak, AYM burada temel amac? ve Reklam Kurulu'nun bu y?ndeki uygulamas?n? tamamen hatal? bulmam??, sadece bunun ?l?ç?l?l?k ilkesi kapsam?nda de?erlendirilmesi gerekti?ini vurgulam??t?r. Nitekim yeni bir d?zenleme yap?lmas? i?in kanun koyucuya bu ?ekilde geni? bir s?re tan?nmas? da aslen bunun g?stergesidir. Bu a?amada beklenen ise, kanun koyucunun ayn? temel amaca ula?mak ve t?keticileri korumak i?in, g?rece daha s?n?rl? ve ?ng?r?lebilir bir y?ntem geli?tirmesi olup, s?recin nas?l ?ekillenece?i merakla beklenmektedir.

XI. 2023 Reklam Kurulu Kararlar?na Genel Bir Bak??

Reklam Kurulu, her y?l oldu?u gibi 2023 y?l?nda da reklamlar? incelemeye ve 6502 Say?l? T?keticinin Korunmas? Hakk?nda Kanun ile Ticari Reklam ve Haks?z Ticari Uygulamalar Y?netmeli?i h?k?mlerine ayk?r? uygulamalar hakk?nda gerekli yapt?r?mlar? uygulamaya devam etmi?tir. Ger?ekle?tirilen denetimler ?ok y?nl? olsa da ?zellikle baz? konularda al?nan kararlar?n Kurulun temel bak?? a?s?n? ve mevzuata uygunluk anlam?ndaki beklentileri daha net i?aret etti?i g?zlenmektedir.

Reklam Kurulu'nun g?ndeminde oldu?u g?r?len konu ba?l?klar?ndan biri "?"rt?l? reklam" uygulamalar?d?r. Bu y?ndeki denetimler kapsam?nda T?rkiye'nin tan?nan bir?ok ismi ve hatta bir?ok haber ajans? yapt?r?mlarla kar??la??m??t?r. ?rne?in, 2023/7312 say?l? dosyada bir haber ajans?n?n kendi internet sitesinde yay?mlad??? bir yaz?da ilgili ?r?n?n tan?t?m?nda t?keticilerin ayd?nlat?lma, bilgilendirilme ihtiya?n? kar??lama ve haber verme amac?n?n d???na ?k?klararak ?r?n?n ?rt?l? reklam?n?n yap?ld??? de?erlendirmesini yaparak reklam durdurma ile 347.128-TL idari para cezas? verilmesine karar vermi?tir.

G?n?m?zde internet arac?l???yla sosyal medya platformlar? ?zerinden marka el?ileri / influencerlar ile yap?lan reklamlar?n olduk?a etkili oldu?u tart??mas?zd?r. Bu durum y?llard?r oldu?u gibi bu y?l da Reklam Kurulu'nun radar?nda kalm?? ve sosyal medya ?zerinden y?r?t?len reklamc?l?k faaliyetleri bak?m?ndan ?nemli ad?mlar at?lmaya devam edilmi?tir. Bunu bir karar ile ?rneklendirmek gerekirse; 2023/7315 say?l? dosyada marka el?isi / influencer hakk?nda yap?lan denetim sonucunda, ?r?nlerinin payla??ld??? markalara ait sosyal medya hesaplar?n?n da ilgili payla??mda etiketlenmesine ve haliyle de t?keticilerin direkt olarak markalara y?nlendirilmesine ra?men, payla??mda herhangi bir reklam, i? birli?i ibaresine yer verilmedi?i tespit edilerek ?rt?l? reklam yap?ld??? de?erlendirilmi? ve reklam durdurma cezas? uygulanmas?na karar verilmi?tir.

Yine internetin etkisinin topland??? bir ba?ka nokta ise, Reklam Kurulu'nun i?eriklere/ internet sitelerine eri?imi engelleme yetkisidir. Bilindi?i ?zere, 27.10.2023 tarih ve 32352 say?l? Resmi Gazete'de yay?nlanan 13.09.2023 tarihli ve 2022/70 E. ve 2023/152 K. say?l? karar? ile Anayasa Mahkemesi Karar? ile Reklam Kurulu'nun internet sitelerine eri?im engeli getirme yetkisi iptal edilmeden ?nce, Reklam Kurul'un bu y?nde uygulamalar? mevcuttur. Nitekim Reklam Kurulu bu yetkiyi kullan?larak baz? internet siteleri i?in eri?imi engelleme karar? vermi? olup, bunlar?n b?y?k bir k?sm? s?z konusu internet sitelerinde yer verilen medyum/b?y?f/fal tan?t?mlar?ndan olumaktad?r. Reklam Kurulu, bu internet sitelerine eri?imin, t?keticilerin dini itikatlar? ile korku ve bat?l inan?lar?n? istismar edecek ?ekilde tan?t?m yapt?klar?ndan hareketle engellenmesine karar vermi?tir. 2023/6589 ve 2023/6592 say?l? dosyalar bu konudaki kararlara ?rnek te?kil etmektedir. Sa?l?k beyanlar?na ili?kin incelemeler de dikkat

çekmektedir. Nitekim, 2023/5862 sayılı dosya kapsamında incelenen tanıtımlarda kullanılan ifadelerin, sahil beyanlarına ilişkin düzenlemeleri ihlal ettiği tespit edilmiştir. İse ve anılan reklamlar durdurma cezasının yanısıra tanıtımlara yönelik erişimin engellenmesine karar verilmiştir. Diğer yandan 2023/6967 sayılı dosya kapsamında elektronik sigara ürün görsellerinin kullanılarak ve ürünlerin tadı, aroması gibi hususlarda talep yaratıcı ifadelerle yer verilerek satış ve tanıtımın yapıldığı görülmüştür, bunun üzerine ilgili internet sitesinin tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilmiştir.

2023 yılında yapılan incelemelerin önemli bir kısmında da "sahil beyanları" başlıklı altıda toplamak mümkündür. Bu kararlarda, inceleme konusu olan tanıtımlarda yer alan bazı ifadeler, sahil beyanı olarak kabul edilmiştir. Tanıtımlarda sahil beyanında bulunulması ise yürürlükteki mevzuat ile bazı koşullara bağlanmıştır. Bu koşulların olmadık ve/veya gerekli izinlerin alınmadık ve/veya tespit edildiği durumda, reklamlar durdurma cezası ile -reklamın niteliğine göre- idari para cezası uygulanmıştır. Örnek olarak; Reklam Kurulu'nun 2023/7947 sayılı dosyası kapsamında yapılan inceleme ele alınabilir. Takviye edici bir ürünün tanıtımlarında; "Normal zihinsel performans katkısında bulunan pantotenik asit ile özel olarak formüle edilmiştir." ifadelerine yer verilmiş olup, bu ifadelerin Gıda ve Takviye Edici Gıdalarda Sahil Beyanı Kullanımı Kılavuzu'nda izin verilen sahil beyanlarının dikkatli değerlendirilmesinden anılan reklamlar durdurma cezasına karar verilmiştir. Reklam Kurulu'nun 2023/6336 sayılı dosyası kapsamında ise ilgili reklam verene reklam durdurma cezasının yanı sıra 347.128-TL idari para cezası uygulanmıştır.

2023 yılındaki kararların önemli bir diğerkısmında "yetki olmayan servis" kategorisinde toplanabileceği görülmektedir. Bu kapsamda, birçok servis merkezi merkez altına alınmış, tüketicide tanınmış markanın yetkili servisiymi gibi yanlış izlenimler bırakacak reklam ve haksız ticari uygulamada bulunan işletmelere ceza verilmesi gündeme gelmiştir. 2023/7081 sayılı dosyada yapılan inceleme sonucunda; bir işletmenin, ünlü bir markanın yetkili servisi gibi internet arama motorlarına sponsorlu reklam verdiği, böylece bu aramayı yapan tüketicilerin arama motorunda üst sıralarda yer alarak tüketicilerde yetkili servis izlenimi yarattığı tespit edilmiştir. İlgili marka ile arasında herhangi bir ticari ilişki bulunmamasına rağmen söz konusu reklamlar ile tüketicileri bu yönde yanıltan reklam veren aleyhine reklam durdurma cezası uygulanmıştır.

Görüldüğü üzere Reklam Kurulu 2023 yılında önemli kararlara imza atarak reklam uygulamaları üzerindeki denetimlerini yerine getirmeye devam etmekte olup, 2024 yılında nasıl şekilleneceği merak konusudur.

XII. 2023 Yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Marka Tescil Süreçlerine İlişkin Gelişmeler

Sadece Türkiye tarafından tanınan bir devlet olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ("KKTC"), ekonomik, siyasi ve askeri olarak Türkiye tarafından desteklense de genel algının aksine kendi demokratik kurumlarıyla yönetilmektedir. Elbette, bu durum ticari hayatın önemli bir parçası olan markalar ve marka tescil süreçleri için geçerlidir. Nitekim KKTC'de ticari markalar Fasıl 268, 28/1995 Sayılı Ticari Markalar Yasası kapsamında korunmakta ve marka tescil sürecine ilişkin işlemler Resmi Kabz Memurları ve Mukayyitlik Dairesi Ticaret Markaları Mukayyitliği tarafından yürütülmektedir.

2023'ün son aylarında Ticari Markalar Yasası kapsamında değişiklik önerilerini içeren ilgili yasa tasarısı ("Ticaret Markaları (Değişiklik) Yasa Tasarısı") Meclis'e sunulmuştur. Ancak, daha fazla değerlendirme ve teknik hataların giderilmesi için tasarısı, Meclis Genel Kurulu tarafından Hukuk Komitesine geri gönderilmiştir.

İlgili yasa tasarısının incelediğimizde, özellikle üçüncü bölümde yer alan tescil edilebilirlik ve tescilin geçerliliği ile dördüncü bölümdeki tescilde izlenecek usul ve tescil süresi konularında değişiklik öngörülmektedir.

2024'ün ilerleyen günlerinde, şüphesiz ki ilgili yasa tasarısı üzerinde çalışmalar devam edecek ve bu konu, KKTC'nin gündemini meşgul etmeye devam edecektir.

[1] Alman Federal Adalet Mahkemesi'nin 14 Mayıs 2019 tarihli X ZR 95/18 sayılı kararı. GRUR International tarafından yayımlanan 69(2), 2020, 168-173

TEKNIK ÇALIŞMA ALANLARI

- Fikri Mülkiyet Davaları
- Fikri Mülkiyet Lisanslandırılması
- Alan Adları ve İnternet Ortamında Hak Tehlikeleri
- Marka Hukuku
- Telif Hakları
- Sahtecilik ile Mücadele